

POSTANOWIENIE

Dnia 10 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosław Sadowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Czubik

SSN Aleksander Stępkowski

w sprawie ze skargi T. sp. z o.o. w S.,
na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach o sygn. V AGa 403/24,
z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Katowicach,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 10 marca 2026 r.,

**I. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym
w Katowicach w sprawie o sygn. akt V AGa 403/24 nastąpiła
przewlekłość postępowania;**

**II. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach wyznaczenie
terminu posiedzenia apelacyjnego w sprawie V AGa 403/24 nie
później niż w terminie dwóch miesięcy od dnia doręczenia
Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Katowicach odpisu niniejszego
postanowienia;**

**III. przyznaje T. sp. z o.o. w S. od Skarbu Państwa – Sądu
Apelacyjnego w Katowicach sumę pieniężną w wysokości 2000
(dwa tysiące) złotych za okres od 6 lipca 2023 r. do 10 marca
2026 r.;**

IV. oddala skargę w pozostałym zakresie;

**V. nakazuje zwrócić T. sp. z o.o. w S. z rachunku Skarbu Państwa
- Sądu Apelacyjnego w Katowicach kwotę 200 (dwustu) złotych
uiszczoną tytułem opłaty od skargi;**

VI. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Katowicach na rzecz T. sp. z o.o. w S. kwotę 240 (dwustu czterdziestu) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem Skarbowi Państwa - Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym.

Paweł Czubik Mirosław Sadowski Aleksander Stępkowski

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 10 grudnia 2025 r. T. sp. z o.o. w S., (dalej: „Skarżący”) złożył skargę na przewlekłość postępowania toczącego się przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach o sygn. V AGa 403/24.

Skarżący wniósł o:

1. stwierdzenie, że w postępowaniu prowadzonym przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach V Wydział Cywilny z powództwa T. sp. z o.o. w S. przeciwko J.K., nastąpiła przewlekłość postępowania,
2. zobowiązanie Sądu Apelacyjnego w Katowicach do rozpoznania niniejszej sprawy, tj. zlecenie podjęcia sprawy przez ww. Sąd sprawy co do istoty — w terminie dwóch miesięcy od dnia rozpatrzenia przedmiotowej skargi — w tym w szczególności skierowania spraw. na rozprawę,
3. dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z akt postępowania toczącego się przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach pod sygn. akt V Aga 403/24, celem udowodnienia wystąpienia po stronie ww. Sądu przewlekłości postępowania,
4. przyznanie od Skarbu Państwa — Sądu Apelacyjnego w Katowicach na rzecz Skarżącego T. sp. z o.o. odszkodowania w wysokości 20.000,00 złotych,

5. zasądzenie od Skarbu Państwa — Sąd Apelacyjny w Katowicach, kosztów postępowania powstałych wskutek wszczęcia niniejszego postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu Skarżący m. in. wskazał, iż na skutek powództwa T. sp. z o.o. z dnia 11 kwietnia 2023 r. o zapłatę przeciwko J. K., Sąd Okręgowy w Gliwicach w dniu 4 czerwca 2024 r. wydał wyrok rozstrzygając sprawę na korzyść powoda, uwzględniając powództwo w całości. Od powyższego pozwany złożył apelację, która wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Katowicach w dniu 12 sierpnia 2024 r. W tym miejscu należy wskazać, że od 12 sierpnia 2024 r., tj. od daty zarejestrowania sprawy apelacyjnej, Sąd zarządził wyłącznie wymianę pism procesowych, zaś pomimo upływu niemalże 16 miesięcy od daty zarejestrowania sprawy, nie zostały podjęte przez Sąd Apelacyjny żadne inne czynności zmierzające do rozpatrzenia przedmiotowej sprawy — w tym szczególnie do znaczenia terminu rozprawy.

Odpowiedź na powyższą skargę, złożył Prezes Sądu Apelacyjnego w Katowicach. W piśmie z dnia 27 lutego 2026 r. wniósł o jej oddalenie.

W uzasadnieniu pisma Prezes Sądu Apelacyjnego w Katowicach wyjaśnił, że w niniejszej sprawie nie można stwierdzić bezczynności ani opieszałości Sądu Apelacyjnego. Nie wystąpiły odstępstwa od czasu zwyczajowo koniecznego do wykonania czynności niezbędnych do rozpoznania sprawy Skarżącego. Postępowanie w tej sprawie nie jest prowadzone w sposób rozwlekły.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga zasługiwała na częściowe uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t. j. Dz.U. 2023, poz. 1725; dalej – ustawa lub ustawa o skardze na przewlekłość), strona może wnieść skargę

o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Artykuł 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania doprecyzowuje, że przy badaniu tego, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie.

Ustawa o skardze na przewlekłość nie określa wyraźnie, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. Judykatura Sądu Najwyższego stoi na stanowisku, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można mówić z reguły w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 19 października 2017 r., III SPP 42/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18, z 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18, z 3 grudnia 2019 r., I NSP 160/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Ten utrwalony standard orzecniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Sąd Najwyższy zwracał jednak uwagę, że nieuprawniona jest teza, iż przekroczenie okresu 12 miesięcy trwania postępowania oznacza automatycznie wystąpienie stanu przewlekłości, bez względu na okoliczności danej sprawy, a oceniając czy w danej sprawie mamy do czynienia z przewlekłością postępowania należy brać pod uwagę kryteria określone w art. 2 tej ustawy, zgodnie z którymi dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie (zob. postanowienia

Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania nie ocenia się w sposób mechaniczny, lecz w każdej sprawie indywidualnie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Podobnie przesłanki stwierdzenia przewlekłości postępowania określa ETPC, który ocenia, czy przewlekłość postępowania jest nieuzasadniona, w świetle szczególnych warunków sprawy i przy uwzględnieniu takich kryteriów, jak skomplikowanie (stopień złożoności) sprawy, zachowanie stron i organów prowadzących sprawę oraz znaczenia materii objętej skargą (wyroki ETPC: z 21 września 2000 r., skarga nr 33082/96, w sprawie Wojnowicz przeciwko Polsce; z 4 kwietnia 2000 r., skarga nr 38670/97, w sprawie Dewicka przeciwko Polsce; z 26 października 2000 r., skarga nr 25693/94, w sprawie Sobczyk przeciwko Polsce; z 26 lipca 2001 r., skarga nr 29691/96, w sprawie Jedamski przeciwko Polsce; z 14 stycznia 2003 r., skarga nr 39505/98, w sprawie W.M. przeciwko Polsce; zob. też M.A. Nowicki, Europejski Trybunał Praw Człowieka - orzecznictwo, *Tom I - Prawo do rzetelnego procesu sądowego*, Kraków 2001, s. 46 i n. oraz powołane tam orzecznictwo tego Trybunału, a także postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). Utrwalone orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka uznaje przy tym, że sprawa jest prowadzona przewlekłe, jeżeli trwa dłużej niż trzy lata w pierwszej instancji (zob. np. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 10 lipca 1984 r. w sprawie Guincho przeciwko Portugalii, nr 8990/80), a w dwóch instancjach powyżej pięciu lat (zob. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 7 lutego 2006 r. sprawie Donnadieu przeciwko Francji, nr 19249/02). Opóźnienie zaistniałe w trakcie jednej z faz postępowania jest dopuszczalne, pod warunkiem, że łączny czas trwania postępowania nie jest nadmiernie długi (wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 8 grudnia 1983 r. w sprawie Pretto i inni v. Włochy; skarga nr 7984/77, zob. też postanowienia

Sądu Najwyższego: z 4 stycznia 2023 r., I NSP 294/22; z 10 maja 2023 r., I NSP 35/23).

Przyjmując powyższy pogląd za własny, Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie stwierdza, że całościowa ocena analizowanego postępowania pozwala na przyjęcie, że jest ono prowadzone przewlekłe.

W realiach niniejszej sprawy wskazać należy, że sprawa zawisła na skutek wniesienia pozwu w dniu 6 lipca 2023 r. do Sądu Okręgowego w Gliwicach, który wydał wyrok 4 czerwca 2024 r. Wpływ apelacji do Sądu Apelacyjnego w Katowicach odnotowano 12 sierpnia 2024 r. Sąd Apelacyjny podejmował jedynie czynności mające na celu nadanie biegu apelacji przez doręczenie jej odpisu. Odpowiedź na apelację została złożona 24 stycznia 2025 r. Sprawa nadal oczekuje na wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej.

Odnosząc powyższe do zarzutów Skarżącego dot. przewlekłości postępowania w niniejszej sprawie, podkreślenia wymaga, że dla stwierdzenia czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy, uwzględniając jej charakter, stopień faktycznej i prawnej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. Ustalenie zaistnienia przewlekłości postępowania nie jest zależne jedynie od upływu czasu i subiektywnych odczuć Skarżącego, a jest wypadkową czynników obiektywnych oraz czasu niezbędnego do podejmowania działań zgodnych z obowiązującymi przepisami przewidującymi prowadzenie określonych procedur.

Powyższe ustalenia przesądzają o zasadności skargi i skutkują przyjęciem, że w zaskarżonym postępowaniu zaszła przewlekłość procedowania.

Postępowanie apelacyjne trwa ponad 18 miesięcy (od 12 sierpnia 2024 r. do chwili obecnej).

Uwypuklenia wymaga również, iż w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczny wpływ spraw i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca

2006 r., III SPP 13/06). Obciążenie pracą, liczba spraw oraz stan kadry orzeczniczej co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; postanowienie Sądu Najwyższego z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22).

Zgodnie z art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania na żądanie Skarżącego lub z urzędu sąd zaleca podjęcie przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty albo przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, chyba że wydanie zaleceń jest oczywiście zbędne. Zalecenia nie mogą wkraczać w zakres oceny faktycznej i prawnej sprawy. W okolicznościach badanej sprawy, Sąd Najwyższy za zasadne uznał zalecenie Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach wyznaczenie terminu posiedzenia apelacyjnego w sprawie nie później niż w terminie dwóch miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego odpisu niniejszego postanowienia, mając na uwadze, że sprawa nie należy do szczególnie skomplikowanych

Uwzględniając skargę, wobec sformułowania przez Skarżącego stosownego żądania, Sąd Najwyższy miał obowiązek przyznać od Skarbu Państwa sumę pieniężną, o której mowa w art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość. Skoro postępowanie sądowe w niniejszej sprawie rozpoczęło się w lipcu 2023 r. i trwa nadal, Sąd Najwyższy przyznał Skarżącemu sumę pieniężną w wysokości 2.000,00 zł za okres od 6 lipca 2023 r. do 10 marca 2026 r. Tym samym dalej idące żądanie skargi w tym zakresie, tj. ponad kwotę 2.000,00 zł, należało oddalić jako pozbawione usprawiedliwionych podstaw (zob. art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość).

Ponadto nakazano zwrócić Skarżącemu kwotę 200 złotych uiszczoną na rachunek Skarbu Państwa- Sądu Apelacyjnego w Katowicach tytułem opłaty od skargi oraz przyznano od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach na rzecz Skarżącego 240 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia

doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem Skarbowi Państwa – Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

[a.]

Paweł Czubik Mirosław Sadowski Aleksander Stępkowski